

BUITEN

4^E JAARGANG N^O 8.

ZATERDAG 19 FEBRUARI 1910.

Foto Aug. F. W. Vogt.

HET KASTEEL WELL. VAN ZUID NAAR NOORD.

INHOUD:

OVERZICHT VAN DE WEEK	BLZ. 86
LENTEBODEN, DOOR LUCY D'AUDRETSCH	„ 86
MIJN VRIEND JACK OF DE WONDERLIJKE AVONTUREN VAN EEN AMATEUR-FOTOGRAAF, GEÏLLUSTR. (VERVOLG)	„ 87
HET KASTEEL WEL (L.), DOOR A. F. VAN BEURDEN. GEÏLLUSTREERD	BLZ. 85 EN 88—89
KALVEREN-LEED, DOOR JOHAN BEUKENHOF	BLZ. 90
CARICATUREN UIT KURK, GEÏLLUSTREERD	„ 91
DER DIEREN TAAL, DOOR G.	„ 91
GUADALAJARA, DOOR THEO DE VEER, GEÏLLUSTR.	BLZ. 92—96
GROOTE BOUQUETTES, DOOR E. TH. W.	„ 96

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Alle kopij ook die met illustraties, zoomede afzonderlijke illustraties (fotografieën, teekeningen, enz.), gelieve men te zenden aan de redactie, Rokin 74—76, Amsterdam. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Het auteursrecht voor den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de Wet van 28 Juni 1881, Stbl. No. 214.

OVERZICHT VAN DE WEEK.

7 FEBRUARI. Koning Gustaaf van Zweden met goed gevolg geopereerd van blindedarmonsteking.

De beschermende mogendheden laten aan de Porte weten, dat zij niet zullen gedoogen dat er Kretenzische afgevaardigden naar Athene zullen gaan.

8 FEBRUARI. De zijrivieren van de Seine beginnen opnieuw te wassen.

9 FEBRUARI. Groot feest te New-York ter eere van Peary. In Spanje neemt het kabinet-Moret ontslag. Optreden van een nieuw ministerie onder Canalejas, bekend democratisch politicus en in 1902 minister van openbare werken in het kabinet-Sagasta.

De Maas is bij Maastricht weer op onrustbarende wijze aan het wassen. De Seine is bij Parijs weer 1 M. gerezen.

Dood van graaf Tattenbach, Duitsch ambassadeur te Madrid. Aan Typaldos, den Griekschen zeeofficier die in October 11. een revolutie trachtte te verwekken en zich zelfs meester maakte van een deel der vloot, wordt gratie verleend.

Redmond, de leider der Iersche nationalistien, verklaart in een rede te Dublin, dat zijn partij niet zal dulden, dat de regeering de begroting laat voorgaan en de kwestie van het Hoogerhuis uitstelt. Dit is van belang, omdat de begroting verworpen wordt als de Ieren er tegen stemmen.

10 FEBRUARI. De minister van buitenlandsche zaken verklaart in de Eerste Kamer, dat H. M. de Koningin van den Duitschen Keizer nooit ofte nimmer noch een brief, noch een telegram, noch een nota, noch eenig schrijven hoegenaamd heeft ontvangen betreffende de militaire verdediging van ons land.

Eerste lezing van het kieswetontwerp in het Pruisische Huis van Afgevaardigden. De minister-president verdedigt het ontwerp en betoogt o.a., dat invoering van de geheime stemming in Pruisen onmogelijk is. Zijn zwakke, reactionnaire rede vindt slechts bij de rechterzijde bijval.

In den Neder-Oosterrijkschen Landdag verklaart de Stadhouder graaf Kielmannsegg, dat de regeering zich stellig zal verzetten tegen het Pruisische voorstel betreffende de riviertollen.

11 FEBRUARI. Het Fransche stoomschip *Général Chanzy*, van Marseille naar Algiers, vergaat in een storm bij Majorca; van de 86 passagiers en 72 zeelieden wordt slechts één passagier gered.

Een officieus persbureau maakt bekend, dat het Engelsche kabinet eenstemmig besloten heeft, na het adres van antwoord op de troonrede het eerst de begroting in behandeling te brengen. Als voornaamste werk van het parlementaire jaar, zal een ontwerp tot beperking van het vetorecht van het Hoogerhuis ingediend worden.

De vertegenwoordigers der beschermende mogendheden maken het uitvoerend comité te Kanea bekend met hun eenparig genomen besluit betreffende een eventuele zending van Kretenzische afgevaardigden naar de nationale vergadering te Athene.

12 FEBRUARI. De mijnwerkers in Northumberland besluiten bij meerderheid van stemmen, dat de werkstaking niet zal doorgaan.

LENTEBODEN.

'T WAS in 'n bloemenwinkel op den Kneuterdijk. We kwamen zoo net van den Vijverberg, die daar lag in de deftige rustigheid van zijn zoo oude huizenrij, bedaard, bewust starend naar nog oudere gevelstrekking over 't water. 't Eilandje, dor en kaal, met alleen hier en daar de schrale troosting van wat eeuwig groen, lag in echten winterslaap nog.

De eenzame treurende ooievaar, triestig om zijn gekortwiekte vleugelen, keek, hoog op z'n éenen poot, naar zijn beeltenis in 't door 'n bries opgezwepte water. De zwanen, die overschillig voor de kou, voorbijgleden, waren 't eenige, dat niets winterigs had. Over de helblauwe plekken, weerspiegeling van 'n eindelijk blauwe lucht, streken ze hun smetteloze witheid in onveranderlijke zelfvoldoening. Boven de kale boomen de blauwe luchten met als groote verwonderde oogen hier en daar 'n wit wolkske, strak starend als in stomme verbazing, dat 't zich dáár nu weer zag, in dien grooten rimpeligen plas, na al die dagen, dat 't stil verdrongen was door de groote, grauwe gevaarten, die hem 't uitzicht belemmerden.

Alles nog echt winter — en toen, den hoek om, was 't in 'n bloemenwinkel, dat ze stonden en schaterden en joelden! Dat zijn de eerste boden van lente in het Zuiden en van pure pret gierden ze ons tegen met den brutalen goudlach en 't gerink van hun fijne balletjes. De eerste mimosa! Wie heeft ze ooit zonder iets wonderlijks van binnen kunnen begroeten? Is ze niet de belofte? Roept ze niet, lacht ze niet, geduld, ik kôm, ik kôm. Ik ben nu nog in 't Zuiden, maar ik stuur u mijn kinderen, mijn voorboden, ontvangt ze al als 'n eerste glimlach van me. De eerste mimosa en de eerste violetten. Daar is zoo iets héél bijzonders aan. Die kan je zoo woest begeeren, omdat je ze zoolang verwacht hebt. Daar ligt de vreemde, strenge Eucalyptus, stijlvol en sierlijk, maar dat is de zomer niet, dat is de lente niet. Daar staan bloedroode anjers en nijgen genadig heur zijden hoofdje — maar ook die vertellen niet van de lang verwachte. Daar staan, sierlijk, touffen seringen, witte en paarse en geuren om 't sterkst, maar die komen later bij ons, minder gracile, maar forscher en met nog sterker parfum. Daar kralen witjes en precieuze lelietjes van dalen, als groote parels tegen helgroen blad — en ook die verleiden ons niet. Straks staan onze bosschen vol en kunnen we ze zelf gaan plukken. Vreemde Italiaansche bloemen als roode sterren, hoog op haar stengel geheven, verbazen ons door haar vreemde vormen, en orchideeën als exotische vlinders, bruine en witte, groote paarse en rossige, we kennen ze en bewonderen ze, maar ze vertellen ons allen niet wat die kleine, brutale, guitige Mimosa en de ernstige, vrome violet ons vertelt.

Daar is 'n belofte van geluk in haar gouden lach. En daar is 'n smeeking ook, van och toe, neem me mee nu! En eens, dat we ze thuis hebben, in onze kamer, is 't of ze er een lang vergeten zaligheid brengen. Is het de zoete bedwelming van haren geur, is het 't gejedel van de helgele flosjes? Maar er is lente in de kamer.

En de Eucalyptus in zijn Rozenburgvaas kijkt opeens strak en stijf, lijkt ons een rouwbloem. En de appelbloesem, rosegetinte, zonbeschenen sneeuw, is mooi wel, maar geurloos tegen die jolige Mimosa in haar lange kristallen vaas, die in 't eerste zonnestraaltje licht met duizenden lichtjes om de vreugde van haar lieven last.

Dit is de belofte van lente, deze gele en gouden jubel! 'n Enkele kwam nog maar en ze zijn nog schaarsch. Maar over 'n poosje, als de zon wat vrijer wordt, als in de starblauwe luchten van Maart de groote witte wolken langzaam komen aandrijven, als de natuur haar sombere mauvekleur gaat schakeeren, dan zien we ze overal, op de hoeken van de straten, op de markten, op de pleinen. Dan schitteren ze ons tegen en belóven, belóven. Maar eens de belofte vervuld, als 't stille speenkruid en de zangerige anemoon de bosschen vullen, als tusschen 't vlossig groen van de sering een paarse schaduw glijdt, als over de hooge boomen dat ijle waas van groen hangt, als 'n doorzichtige sluier nog, dàn hebben ze hun taak gedaan en zien we ze plots niet meer.

'k Ben 'n kindje tegengekomen met 'r armen vol mimosa, waarboven 'r snoetje blonk van plezier, met de groote, blauwe kijk-oogen vragend van „wanneer kom je nou, Lente?”

„Mimosa doet ons denken aan Nice”, zegt men. Waarom aan Nice? Is er schooner lente denkbaar dan bij ons? En Mimosa belooft de Lente!

Bij ons, in ons landje worden weinig bloemen gedragen. Wij *vieren* de lente niet. Waaróm eigenlijk niet? Is er vrolijker Lente te zien dan 'n jong meisje met bloemen? O, 'k wou zoo graag, dat we 't eens begonnen, wij allen. We dragen strikjes en kralenkettingen en lintjes en vodjes. — maar bloemen, dat prachtig natuursieraad, dragen we niet. Toch is 't zoo aardig. 'n Takje mimosa als breloque onder de broche gestoken. Een touffe violetten als choux die 'n corsage afmaakt. 'n Rondgelegde tak appelbloesem als diadeem bij 'n tullen avondtoiletje.

De Mimosa is er en lacht en lonkt en vraagt.

En ze belooft, ze belooft Lente. Draag haar bij u als 'n lieve belofte — ze brengt Geluk en Zon en Vreugde.

LUCY D'AUDRETSCH.

Mijn vriend Jack of de wonderlijke avonturen van een amateur-fotograaf.

(Vervolg).

NU begrijpt ge, beste lezer, dat na het succes in ons vorig nummer vermeld, de laatste teleurstelling niet meegerekend, Jacks hartstocht tot het hoogste punt was opgevoerd. Ook zijn humeur thuis verbeterde er eenigszins op, de kinderen dorsten weer te lachen en de hond te kwispelstaarten. Daartegenover stond dat nu elk oogeblik zijn foto's bewonderd moesten worden, en de huisgenooten vonden het natuurlijk allen even mooi om pa in de goede stemming te houden. Critiek werd dus nooit gevoerd. Maar Jack zag niet hoe z'n vrouw de kinderen door oogenspraak beduidde maar alles te beja-ën om der wille van den lieven vrede.

Maar dat was het niet dat ik u wilde vertellen. Het groote nieuws dat mij op de tong brandt was dat Jack, die, geloof ik, toch wel inzag, dat er nog eenig verschil was tusschen zijn foto's en de mijne, en dit daaraan toeschreef en terecht, dat ik speciaal met een statief werkte, zich een statiefcamera had aangeschaft, een 13 x 18, zonder iemand om raad of voorlichting te vragen, en dat nog wel de allerduurste die er was, met een 1: 5.5 lens van een van de beste fabrikanten, prima drievoet en alle toebehooren naar evenredigheid en van dat laatste zooveel dat het wel leek of hij een detailzaak in foto-artikelen wilde beginnen.

Ook zijn donkere kamer was niet meer voldoende. Op een goeden dag liet hij een timmerman komen, en boven op zolder, de allerongunstigste plaats, maar de eenige gelegenheid waar ruimte genoeg was voor Jacks hooge eischen, een donkere kamer timmeren om jaloersch van te worden.

Uitstekend ruim ingericht, met volop gootsteen en kranen, waar je 's zomers, met het oog op de hoogte geen water kon krijgen, als je het juist noodig had, en met flinken waterafvoer, die uitloosde op het dak van de buurman, zoodat deze 's winters bij dooi weer onderliep en bij vorst diens huis er uitzag, of het op Nova-Zembla stond, zoo hingen de reusachtige ijskegels aan alle kanten er van af, zonder dat de huiseigenaar de reden daarvan merkte; tot op een goeden dag toen het den geheelen winter niet gesneeuwd had en er geen droppel regen gevallen was, buurmans huis, niettegenstaande dat alles toch zijn oude roeping getrouw wilde blijven, er na een paar dagen vorst weer uitzag als een noordpoolvaarder in de noordelijkste zonen. En toen was het uit met Jack's ingenieus gevonden waterafvoer.

Maar ik dwaal af, zou een schrijver zeggen. Chemicaliën had hij zich aangeschaft, noodig of niet. Er was geen prijscourant zoo uitgebreid of hij had zich van alle daarop voorkomende artikelen een grooter of kleiner hoeveelheid aangeschaft, zoodat zijn donkere kamer ook tevens het aanzien had van een flink laboratorium, met al zijn maatglazen, trechters, en ik weet niet wat al. Ontwikkel- en andere bakken in allerlei kleuren en grootten. Er ontbrak niet alleen niets aan, er was meer dan 50 maal te veel.

Nooit vergeet ik zijn trotsch van geluk stralend gezicht toen hij mij zijn nieuwe camera en lens toonde.

„Nu zul je eens zien” zei hij, met een gezicht alsof hij zeggen wilde „daar kun je toch niet tegen op,” en nadat hij mij al de verrichtingen van zijn camera had laten zien en precies volgens zijn catalogus had uitgeduid waarin de voordeelen bestonden boven alle andere, terwijl ik uit bijna elk woord hoorde dat van al die speciale kunstjes, die je er mee kon doen, hij niets begreep, pakte hij zijn zes dubbel chassis (drie had hij nog extra besteld) en camera netjes in en nam haastig afscheid.

Eens heb ik hem bezig gezien en ik zal u zoo getrouw mogelijk vertellen, voor zoover het in mijn macht ligt, hoe.

Het was op een goeden morgen, toen ik mij zoowat tusschen 8 en 9 uur naar het Frederiksplein begaf om aldaar even een boodschap af te geven aan een kennis van mij die daar woonde.

Terwijl ik op de stoep wachtte tot de knecht mij opendeed, zag ik Jack met veel beweging en gepakt en gezakt in fietscostuum aankomen en alsof hij het er om deed, op het drukste gedeelte zijn tasch en driepoot neerzetten.

Toen ik uit het venster van de kamer van mijn vriend keek, zag ik dat de massa menschen die op dat drukste gedeelte van den dag stadwaarts toog, den zich bukkenden Jack aan weerskanten voorbijstroomde, als een rivier rondom een rots.

Maar niet zoodra had de laatste zijn driepoot uitgezet, en was hij bezig zijn camera daarop vast te schroeven, of plots daar stond een slagersjongen, met een groote vleeschmand op den rug fluitend de voorbereidselen gade te slaan.

Triomphantelijk ging Jack zijn gang, nu en dan zijn auditorium vriendelijk toeknikkende, omdat hij diens nieuwsgierigheid voor weetgierigheid aanzag. Intusschen was hij bezig zijn camera te bevestigen, iets dat al zijn opmerkzaamheid vereischte, en toen hij ook zijn momentsluiser daarop had gedaan, zag hij dat intusschen zijn slagersjongen tot een bakkers-, timmersmans-, schoenmakers- en schilders-idem was aangegroeid, om me zoo maar eens uit te drukken.

Toen ontvouwde hij met veel zwier zijn veel te grooten doek, en wilde dien met een soort van stierenvechterszwaai over zijn camera werpen, maar de wind speelde hem par en, en hoe hij ook probeerde, de doek woei er telkens weer af. Het was of dat levenlooze zwarte ding met leven was beziel, speciaal om zijn eigenaar uit zijn humeur te brengen.

Eindelijk kon hij zijn hoofd onder den doek steken, dien hij met behulp van een voorbijganger met een speld om de lens had vastgestoken *), maar toen hij dat, het hoofd n.l., weer te voorschijn bracht om den sluiser te openen, iets dat hij alweer vergeten had, teekende zich groote verwondering op zijn gelaat, toen hij bemerkte dat hij aan alle zijden omringd was door een dichte massa menschen.

Geleerd door de ondervinding, in het vorige hoofdstuk slechts terloops beschreven, dat zijn lens ten minste eenige ruimte noodig had, begon hij, evenals een straatkunstenmaker, die ruimte moet hebben om zijn kunsten te vertoonen, op alle mogelijke manieren moeite te doen om die ook voor zijn objectief te erlangen, iets dat het kleine beweeglijke driftige mannetje, in zijn kuitbroek met zijn dunne kuit, zoo potsierlijk deed, dat ik voor het venster stond te schateren van het lachen, ja om beter te kunnen zien was ik nog zoo lomp om het te openen.

Nauwelijks had hij zich een beetje baan gemaakt en zijn hoofd weer onder den doek gestoken, of hij scheen zich opeens te herinneren dat hij vergeten had te kijken waar de zon stond. Ik had hem n.l. meer dan eens gezegd dat hij er vooral voor moest zorgen de zon niet in zijn lens te doen schijnen, en met tegenzonopnamen te wachten totdat hij wat meer geroutineerd zou zijn. Toen hij dat hoorde, schreef hij al zijn mislukkingen toe aan de arme zon, en sedert dien tijd nam hij geen buitenkieken meer, of hij moest deze, de zon n.l., vlak achter in zijn rug hebben, iets dat hem gewoonlijk geen bijster mooie effecten gaf.

Nu moest hij naar alle richtingen ruim baan maken om de zon op te nemen; en dit laatste deed hij met zulk een uitdagerend gezicht, hetwelk hem geen Amsterdamsch inspecteur van politie zou hebben nagedaan, dat ik bij mijzelf dacht, „jongen, jongen, wat zal er gebeuren als hij die vindt!”

Hoeveel moeite hij zich ook gaf uit te vinden waar de zon stond, kon hij ze toch niet vinden, om de eenvoudige reden, dat er dien dag geen was.

„Zeg beste jongen”, zoo sprak hij met zijn vriendelijkste stem den slagersjongen toe, „heb jij de zon ook gezien?”

„Sjeg, bed... jij een ander, of ik de son niet gesien hep?”

„Sjeg” tegen zijn buurman „hep jij de son nie gesien?” en zoo ging het van mond tot mond, totdat eindelijk een uit de achterhoede met een stentorstem riep, dat hij hem zoo juist op den Nieuwendijk gezien had, en als hij gauw liep er he n misschien nog zou vinden, iets dat algemeen gelach veroorzaakte. Alleen de slagersjongen, die zich diep beleedigd gevoelde, en Jack, die op die „stommelingen” stond te schelden, keken nog kwaad.

Ieder ander in zijn plaats zou al lang weggegaan zijn, maar Jack was vasthoudend van aard. Hij kroop weer met zijn hoofd onder den doek, doch zag dat hij zijn object niet half op het matglas had, waarna hij met de eene hand zijn tasch dragende en met de andere zijn camera en statief vasthoudende, dat hij als geweer over den schouder geworpen had, terwijl zijn instel-doek als het ware als een vlag in den wind wapperde, naar een plek wilde trekken, waar hij dacht beter zijn voorwerp in het vizier te krijgen.

De teleurgestelde menigte, die dacht dat Jack het opgaf en die haar prooi zag ontsnappen, ging fluitend en joelend uiteen; doch toen ze zagen dat onze vriend een tien pas verder zijn toestel weer neerzette, keerde het grootste gedeelte weer snel terug om toch het slot aan de voorstelling niet te missen.

En datzelfde spelletje herhaalde zich wel vier malen.

Gelukkig kwam een agent van politie naderbij die zich eerst bedachtzaam achteraf had gehouden, omdat hij meende, dat er een vechtpartij was, doch nu moedig geworden was door het uitbundig gelach van de menigte, en joeg deze met veel moeite uiteen.

Nu zoudt ge denken dat dit voor Jack een les zou zijn geweest. Mis hoor, zelfs al stond hij 's morgens om zes uur op om te fotografeeren, dan duurden zijne voorbereidselen ter plaatse zóólang, en vergat hij nu dit en dan dat, hetgeen alles zooveel tijd in beslag nam, dat hij zich zelfs in de minst bezochte wijken, vóór hij begon op te nemen, door een volksmenigte omringd zag.

Ik zag dan ook nooit een volksoploop of ik dacht aan hem.

Van dien tijd werd Jack zooals hij dat voor zijn huisgezin was geweest, een reden tot onrust en een bron van groot verdriet voor de geheele gemeente: nu stond hij hier, dan daar, veroorzaakte overal volksoploopen, beschouwde de geheele gemeente als van hem, schold de omstanders uit voor al wat leelijk was, als ze niet snel genoeg uit den weg gingen, en zoo was hij op zijn manier in korten tijd minstens een even populair figuur als Kokadorus, met dat verschil, dat de laatste ze riep en Jack ze wegjoeg, doch beiden hadden hetzelfde succes.

De aandachtige lezer kan hieruit leeren, dat ofschoon kalmte, ik herhaal het nadrukkelijk, een eerste vereischte is, men met een statiefcamera moet zorg dragen alles in de puntjes gereed te hebben, alle noodige handelingen correct en altijd in dezelfde volgorde verrichten, zoodat men niet, als onze vriend, zich nog eens moet overtuigen of je dit of dat niet vergeten hebt, hetgeen alles tijd kost.

(Wordt vervolgd).

*) Nog zoo dom niet van Jack. Ik draag daarom altijd een paar veiligheidspeelden bij me.
Dr. H. KNIPS.

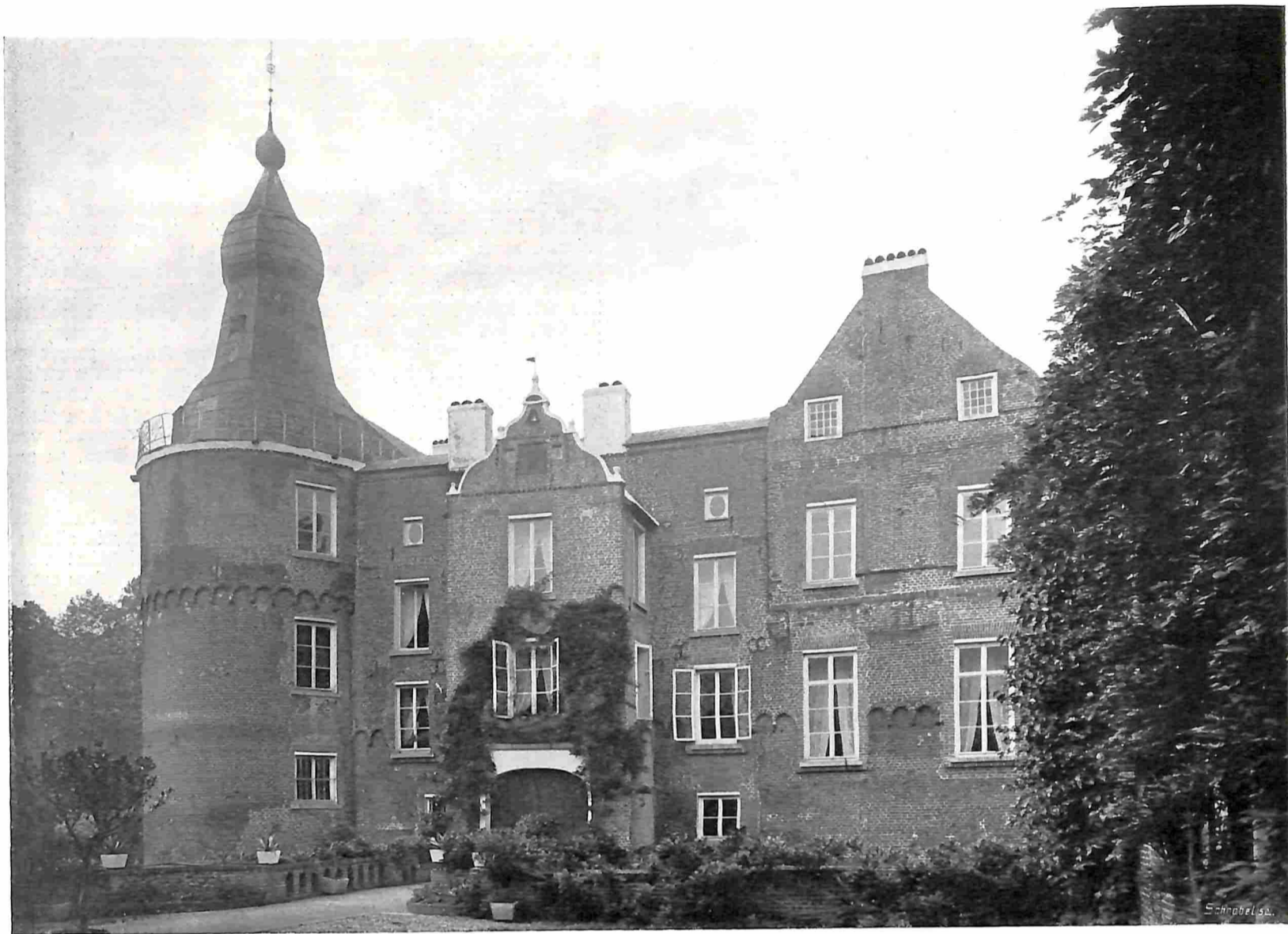

Foto Aug. F. W. Vogt.

VOORGEVEL VAN HET KASTEEL WELL.

HET KASTEEL WELL (L.)

WIJ wenschen de lezers van „Buiten” een oogenblik te ontvoeren aan de hen omringende omgeving van zenuwachtig twintigste-eeuwsch leven tusschen elektrische trams, bliksemtreinen, luchtschepen, telegraaf en X-stralen — en hen te verplaatsen in een landelijk, kalmeerend, rustig milieu aan de groene boorden der Maas, in den tijd, toen de groote Fransche omwenteling Europa en nog minder Limburg nog niet geschokt had en van aanzien veranderd.

Naar het dorp Well in Noord-Limburg!

Destijds zetelde daar als Heer Genade, zooals 't volk hem aansprak, als gebiedster over de vrije heerlijkheid Well, Bergden en Aijen, als bezitter der kasteelen Annadaal bij Echt en Aldendriel bij Grave een van die menschenkinderen, wier leven als door het geluk geleid scheen te zijn, wier handelingen altijd met goed gevolg bekroond werden.

Een wonderding, dat geluk! Die 't naloopt, vangt het niet, en die er niet naar omziet wordt er door omhelsd.

De Heer van Well, Willem Liedel, was een zoon van Geurgen Liedel Czn. uit Maijen, een Pruisisch ambtenaar van lageren rang; hij was in 1713 geboren en had het chirurgijnsvak geleerd. Willem was dan ook in 1735 op 22-jarigen leeftijd als chirurgijn met een schip van de O.I.-Compagnie naar Indië vertrokken, had eenige malen de reis op en neer gemaakt en vestigde zich in 1745 als vrijburger te Batavia. Hij was spoedig in compagnie met Bram Boogaart en Elso Sterrenberg. 't Is kenschetsend voor de toestanden, dat Sterrenberg tegelijk Commandeur was van Java's Noord-Oost-kust, en later verbannen werd naar Macassar, omdat hij met den Gouverneur-Generaal van gevoelen verschilde over de al of niet toelating van de Chineezers of het gele Gevaar in de koloniën.

Willem Liedel verwierf in 13 jaar een groot fortuin, niet altijd zonder kleerscheuren; maar heel kleinzeerig waren onze ouderwetsche kooplui niet.

Hij vestigde zich eerst te Rotterdam op de Leuvehaven en leefde er goed van.

Liedel had altijd eenigen aanleg gehad, om zich zelf in de hoogte te steken en toen hij in 1750 ontdekt had, dat hij door de zuster van zijn grootmoeder, zekere Catharina Kramp, in de „permutasie” was van den Heer van Well, Graaf Max de Pas de Feuquières, schreef hij dezen o.a. het navolgende: „Soo het sijn, „hoogedelgeboren behaegen mogt, Holland eens te koomen sien,

„gelieve UweEdele mij de eer aan te doen, bij mij te koomen „loseeren, mogelyk sulje wel begerig wesen, wat mijn professie „is, en daar op dient in 't kort, ik niets bij de hand hebbe, en eene „lijk van mijn rente leeve, met twee dienstmeijssies en een la „queij, ongehuwt”.

Dat Willem Liedel toen zonder professie was, was eigenlijk een beetje pocherij; niet dat hij 't noodig had, maar om de liefhebberij en aangeboren schacherzucht, dreef hij nog wel degelijk zaken op Antwerpen en Brussel.

De Graaf de Pas nu, een afstammeling van een aloude familie uit Artois, schijnt op het beleefde aanzoek ingegaan te zijn, want na dien tijd treffen wij Liedel in briefwisseling en soms verblijvende op Well.

Den Graaf de Pas was die kennismaking met den rijken oudgast en aangetrouwden achterneet niet ongewenscht, want Graaf Max had altijd moeten vechten en strijden om zijn beetje levensgeluk. Hij had zware processen moeten voeren met zijn oom, gouverneur van Monçon, over de wettigheid zijner geboorte en om allerlei andere beweegreden, had ook processen met den president van het Venlosche Hof, van Aefferden en was daardoor in groote schulden geraakt. Willem Liedel schijnt hem af en toe geholpen te hebben en het is niet te verwonderen, dat Liedel zich na den dood van Graaf Max en zijne gemalin, eigenaar zag der heerlijkheid.

De omgang met graven en baronnen schijnt vóór dien tijd al aanstekelijk gewerkt te hebben op den zoon van Geurgen Liedel. Althans had hij zich in 1764 te Frankfort den titel gekocht van „Chevalier du Saint Empire” en kwam hij op een goeden dag te Rotterdam terug als „Chevalier Guillaume de Liedel”.

Het oude zegel met de drie klaverblaadjes en den eikel, kwam onder toezicht van een loopenden leeuw, terwijl, nadat Liedel heer van Well geworden was, het wapen der heerlijkheid, een gouden staande pijl op azuren veld, als hartschild opgenomen werd.

Baron scheen de Liedel zich nog niet te durven noemen, alhoewel de heerlijkheid van af de XIIIe eeuw eene vrije onafhankelijke genoemd kon worden.

Overigens drukte de Liedel trouw de voetstappen zijner voorgangers in de regeering van het kleine landje.

Hij reed in een karos met vier paarden met lakeien en palfreniers, legde bezoeken af bij de adellijke burens en werd, toen hij als 59-jarige in 1772 te Antwerpen huwde met de zeven en dertig jaar jongere Theresia Jos. Maria Coget, dochter van den

Schepen der koopmansstad, later behoorlijk met klokgelui, eerebogen, toespraken, bruidjes, mortiergebulder en gezang ingehuldigd en ingehaald. Hij stierf in 1777, zijn vrouw in 1789, nalatende een zoon Pieter.

Pieter de Liedel, Willems zoon, hinderde het steeds, dat hij den baronnetitel, dien hij voortaan voerde, ontleende aan zijn heerlijkheid en hij gaf zich alle moeite een echten titel te veroveren. De Napoleontische gloriezon, die van uit Parijs straalde, moest ook hem verlichten. Hij wilde een majoraat stichten en rekwesteerde er dapper op los. Hij werd ook Baron de l'Empire en kamerheer. Hij had er 't geld voor. Toen Napoleon naar St. Helena gevoerd was, zijne getrouwen verspreid of gesneuveld waren, de veroverde landen weder hun eigen vorsten teruggekregen hadden, kwam Limburg en Well onder den scepter van den Souvereinen Vorst Willem I. De Hooge Raad van Adel dreigde toen den zoo langzaam en zorgvuldig opgebouwen gloriestempel der de Liedels weer omver te halen, doordat hij overlegging der adellijke kwartieren der de Liedels en de bewijzen van adeldom vroeg. Het „Baron de l'Empire” bood geen genoegzamen grond, om de Liedel tusschen de adellijke Nederlanders een plaats te doen vinden. Maar het schijnt, dat er ook toen „des accomodations avec le ciel” bestonden, want de Liedel kreeg behoorlijk zijn baronnalen titel, en naast zijn wapen als schildhouders twee robuste wildemannen, die het voortaan voor alle aanvallen van buiten hadden te bewaren. Zoo was de kleinzoon van het Pruisische ambtenaartje Nederlandsch baron geworden.

De Liedels waren in hun omgang wel hoog, maar zeer beleefd en bijzonder vrijgevig.

Zij leefden op een geheel anderen voet dan het hen omringende volk. Zij correspondeerden naar de zede dier tijden in 't Fransch en was dit al niet de gewone taal van den eersten Liedel, wien het „Malajoe” korter bij lag dan het Gallisch, zijne gemalin, de jeugdige Antwerpsche, kende beter het klappen van de zweep en schreef met al de hoffelijke zinswendingen en franjes eener markiezin.

In hunne huishouding heerschte een soort etikette, die door al hunne onderhoorigen in acht moest genomen worden. Precies was afgebakend, wat ieder te doen had.

In de kerk hadden de de Liedels hun eigen bank, vóór die hunner bedienden; de altaardwalen prijkten, als door hen geschonken, met hun wapen; de dienstdoende priester las des Zondags vóór de preek de namen van de gestorvenen der familie af en beval ze als stichters van memoriën in de gebeden der gemeente aan. Jacht, visscherij en veer konden ze hun eigen noemen.

Hunne maaltijden werden aangekondigd door het gebengel van het burchtklokje.

Wanneer des avonds in den winter te zeven, in den zomer te acht uur de groote, met dikke, ijzeren kopnagels beslagen toegangspoort, knarsende op haar zware hengsels, dichtgedraaid werd, zaten Heer en familie met bedienden-personeel tusschen de breede grachten als op een eiland, afgesloten van de werkende en zwoegende buitenwereld.

Dan hoorde men vaak in de denneboomen op den wal de tortelduif kirren en in het kreupelhout den nachtegaal slaan, als de toppen der lindeboomen door de laatste stralen nog verguld werden en de vele vensters van het oude slot gloeiden van oranje lichtschijnselen. In het kasteel ging men dan na het avondgebed vroegtijdig ter ruste, om telken morgen aan een dag te beginnen, die in gewone gevallen volgens „oude costuijmen en gewoonten ten huysse Well” ingedeeld was.

De gewoonten, zooals die „geannoteerd” zijn voor het jaar 1776, en overgenomen waren uit veel oudere beschrijvingen, willen wij hier in 't kort laten volgen.

Daardoor zal men, vertrouwen wij, een goeden kijk krijgen op het buitenleven der kasteelbewoners uit dien tijd in die rustige omgeving.

* * *
Op alle geboorte- en naamsdagen van heer, gemalin of kinderen wordt de heer pastoor ten eten gevraagd.

Op de jaargetijden der familie en op Goeden Vrijdag de Pastoor en de Kapellaan.

Men bleef steeds goede vrienden met de geestelijke bestuurders der parochie, wel kennende het spreekwoord: „l'union fait la force.”

Op Vastenavond krijgen de Gildegezellen en de schoolkinderen, die dan teerden, samen 1 gl. en 10 st.

Op Paschen of Goeden Vrijdag, als de koster en de kostermeid om eieren gaan, krijgen zij aan eieren 2 gl. 18 st. 2 penningen, ieder 15 stuivers en weitenboterhammen

Foto Aug. F. W. Vogt.

HET KASTEEL WELL. ZIJ-TOREN VAN HET VOORGEBOUW.

In Limburg bestond destijds en nu nog hier en daar, het gebruik dat de koster om eieren ging. Dat hij weitenboterhammen voorgezet kreeg, bewijst, dat hij een persoon was, dien men eenigszins eerbiedigde; het volk at het gewone, bruine, grof gemalen roggebrood.

Op Sint Filippusdag gaf men van Kasteelwege aan de kerk voor eene kaars 2 gulden, voor het zuivel- of Paaschgeld 2 gulden.

Op Pinksterdag gingen de Wellsche kinderen naar het Kasteel en voerden een meisje in hun midden, in 't wit gekleed en met bloemen getooid. Deze Pinksterbloem kreeg 12 stuivers.

Foto Aug. F. W. Vogt.

HET KASTEEL WELL VAN WEST NAAR OOST.

Wanneer iemand uit het dorp een geschenk bracht, kreeg hij vast en zeker 8 of 12 stuivers, naar gelang de grootte van 't gebrachte.

Na het gildeschieten op Sint Vitusdag trokken de gildebroeders met vliegend vaandel en slaande trom den burchthof op. De schutterkoning kreeg dan een flesch wijn, een met bloemen versierden beker en roemer.

Bij het kasteel ligt een kapelletje, aan Sint Barbara gewijd. Op Sint Barbaradag hield men daarin eene godsdienstoefening. Dan hield men 'n soort kermis en ontvangstdag op het kasteel, wat aldus wordt beschreven:

„Op Sint Barbara de bedienden ieder 2 st., noten, mispels en „weggenbotrammen, de missendienaars 2 st., koffie en vruchten, „de heeren en dames uit het dorp op den thee en ontbijt van „boterhammen, beschuit en sucadekoek, de geestelijke heeren „op den maaltijd”.

Onder de heeren uit het dorp verstond men den scholtis, de schepenen, den ontvanger van 't tolkantoor, den notaris en hunne echtgenooten.

Op Nieuwjaarsdag krijgt ieder bediende 30 st., en de man een lood koffie.

Op Driekoningendag ieder een lood koffie, dus voor zestien een half pond.

Op 23 Februari, jaargetijde (Max de Pas) hetzelfde en de knecht een stuiver, om in de kerk te offeren.

Op Vastenavond aan de bedienden 2 vat rog en weit, om mikken te bakken, die aan tafel verdeeld worden volgens het getal personen en tweemaal in de drie dagen koffie, een portie versch vleesch, als men geslacht heeft, worst bij de potagie of gezouten vleesch; den laatsten avond een flesch wijn op de kinderkamer, om vroolijk te wezen, als de poort toe is. Men had tot beginsel voor het oog van 't publiek in de plooi te blijven, als de poort toe was, mocht men onder elkander wel eens een grapje wagen.

In den veertigdaagschen Vastentijd.

Op de werkdagen geen melk bij de thee of koffie, de keuken en kinderkamer $\frac{1}{2}$ pond candijsuiker per man. Geen vleesch en visch samen, noch op den quateremper vastendag eieren 's middags en 's avonds vleesch. Op den Zondag ook salade.

De bedienden prompt te vasten en 's avonds twee lood kaas op de boterham, Hollandsche of kantart. Woensdags $\frac{1}{2}$ haring per man. Vrijdags een halven leng- of stokvisch voor 4 personen, 3 rondvisschen voor de 16 bedienden, 1 rondvisch voor mevrouw. Verder boekweitenkoek of $\frac{1}{2}$ vijgen.

Als de eieren van Honnenhof, het vlas van den Hof de Muis gebracht worden, dan blijven de brengsters op den middag en krijgen een kop ajuin of look in den zak en wat appelen voor den ouden man.

Als de worst van den Hof de Hamert komt, worden appelen gegeven en naar gelang de korf zwaar is, een drinkgeld.

Op 11 September, als de heer Rentmeester voor de regeling van den turf naar het Turfven gaat, krijgt hij een tarwebrood, een flesch wijn, een gebraden kuiken, een stalen vork en servet mede.

Op Paaschfeest twee vat rogge en weit voor de mikken aan de drie tafels; deze mikken worden gebakken door de keukenmeid en de koemeid.

Het middageten der bedienden bestaat uit soep, potage met worst en gebrad, drie eieren en $\frac{1}{2}$ pond koffie.

Voor de kinderkamer 10 lood koffie.

Op Kermis in Augustus wordt er drie dagen niet gewerkt.

Op alle naam- en geboortedagen aan de bedienden ieder een lood koffie en voor een stuiver beschuit, op de kinderkamer drie flesschen wijn.

Op Allerheiligendag 2 vat rogge en weyt tot mikken, een half pond koffie voor onder de tafel, als op hoogtijden en Kerstmis.

Op Sint Nicolaas krijgt ieder bediende een haan, appelen, noten, mispelen; die van boven en van de keuken een hemd, voorschoot of zakdoek.

Het eten van den gebiedenden Heere en Vrouwe bestaat in gewone tijden uit tweemaal drie schotelen, 's avonds vier schotelen. Zomer en winter te 2 uur namiddag, 's avonds zomers te 9 ure, 's winters te acht.

Het personeel eet te 12 uur 's middags en te 7 's avonds.

Specifieke opgave van den Vastenavond op 't kasteel. Zondagsmorgens de knechts 1 flesch brandewijn, voor ieder tafel 1 lood koffie, 's middags koffie, 's avonds een portie vleesch bij de salade. 's Maandags morgens worstbrood of warm brood, 1 flesch brandewijn, 's middags en 's avonds koffie.

Dinsdagmorgens koffie en 1 flesch brandewijn voor de knechts, 's middags de twee een flesch wijn, onder conditie, dat de knechts de drie dagen uit de herberg blijven en niet uitgaan, als met permissie.

Die uitgaan zonder permissie krijgen geen wijn; alle drie de vastenavondsdagen saucis of gerookt vleesch. Als de buitenknechts slapen, kunnen de meiden van boven in de keuken gaan en eenige uren vroolijk zijn.

Over het lijnwaad uit te reiken aan de domestiëken. Het lijnwaad te wassen elke vier maanden. De knechts alle zes weken schoone werkenlakens en blauwe kussens. De koemeid en onderkeukenmeid werkenlakens en witte kussens. De knecht van den heer ook zoo. De keukenmeid vlassen lakens van het grofste, evenzoo op de kinderkamer en de rentmeester.

Wekelijks uitgifte van lijnwaad voor de domestiëken. De tweede keukenmeid die mag, als zij haar schotelen gewasschen heeft, niets

meer doen, en dadelijk op haar spinnewiel garen gaan spinnen, evenzoo de koemeid.

(Wordt vervolgd).

A. F. VAN BEURDEN.

KALVEREN-LEED.

(Schetsje van kalveren-leed, luchtig-ironisch van opzet, in proza, dat maat houden wil.)

DIEN morgen deed ik m'n dagelijksche wand'ling. Mét m'n hond, voor ons beider gezondheid. Sinds ik „dorpsmeneer” was geworden, week ik daar niet meer van af. Wij, menschen van 't dorp, vervallen zoo spoedig in sleur en gewoonten, ongemerkt gaat dat, maar zeker! Zóó, ik met m'n hond, op den daaglijkschen wandel, na 't ontbijt.

Links van den weg, in doornen haag, zat lustig een pietje te fluiten: tieriedeleedie, tieriedeleedie. Schril klonk 't en schraaltjes; de wind ving het op en voerde het mee in de oneindige ruimte. Daar was het spoedig verklonken.

Kijk, daar had je het zonnetje ook, bleek en pipsch, als leed het aan bloedarmoede.

Neen, neen, het was nog niet dat, het voorjaar wou nog maar niet komen.

* * *

Bij 't huis van boer Nagel gebeurde wat vreemds; daar klonk stemmen-rumoer, geroep en geschreeuw: „Vort kreng, zal je mee? Alla, verzet dan je pooten!”

Toen zag ik meteen wat er was: De kalveren werden den stal uitgedreven; misschien ook waren het pinken of vaarzen; wij, leeken in 't boerenbedrijf, we weten dat niet zoo precies.

Er waren er drie; magere beesten en jong nog, maar toch al bijna volwassen.

Elk had een touw om den kop en daar stond een boer aan te trekken; er achter duwde, met handen en schoëren, zoo hard als ie kon, een boertje in 't klein, een kinkeltje nog.

De vaarzen verzett'en geen poot. Ze werden gesjord en geduwd, met stokken bewerkt, bescholden, bevloekt en bekeven. Het deed ze niet aan! Stug schuinden de pooten onder d'r lijven, net tegengesteld aan den kant, waarheen de boeren ze wenschten.

„Wat hebben die beesten misdaan?” vroeg ik een van de boeren.

„Och,” zei die, „'t is niks; ze bennen alleen wat beduveld van 't licht; ze hebben d'r leven lang aldoor op stal maar gestaan, mot je denken, in 't stikkene-donker. En nou zoo op eens in 't licht, dat pakt ze wat an, ze bennen anders gaar genoeg”.

En werkelijk nu kwam er verandering; de koppen die schudd'en van nee, de staarten begonnen te zwiepen; één maaide z'n poot door de lucht, van voren naar achter, en vice versa, als scheen ie niet meer te weten, hoe dien op den grond weer te zetten.

Ik stond onderwijl in beraad; zou ik soms een handje gaan helpen? Hulp verleenen lag wel in mijn aard; wel kreeg je drek soms tot dank, maar daar moest je nu niet aan denken. En was het niet Wolfgang de Groote, die schreef: „Edel sei der Mensch, hilfreich und gut?” Welnou dan. — Maar als ik dan keek, naar 't achterste deel van de vaarzen, dan schrok ik terug. Zwart was 't van drek, tot zelfs de achterste pooten waren bevuild, van onder tot boven; en ik met m'n nieuwe demi: 't was geen combinatie. Ik dank je wel hartelijk, Wolfgang.

Dus hield ik me leuk van den domme.

De handen bleven in jaszak — 't was Maart, en er waaide een stevige wind uit 't Noorden —, de voeten behielden hun plaats; de oogen volgden der boeren bedrijf met wassende aandacht.

„Ik gaf het maar op, je krijgt ze niet verder”, zoo liet ik me hooren.

„Dat ken je begrijpen”, sprak een van de boeren, „ik weet niet, wat ik liever nog dee.

„Alla, jongens, pak an, met z'n allen op een, dan gaat-ie wel vort.”

Dat was 'n idee; nu ging het wat beter. Een bleef van voren aan 't trekken; maar bij iederen poot van vaars nommer één kwam een man nu te staan. Die bukte zich diep, pakte den poot in z'n stevige knuisten, lichtte 'm op van den grond, en zette 'n schrede 'm voorwaarts. Zoo deed elk op z'n beurt; het koebeest liet ze begaan; wat mocht nu weerstand nog baten?

Zachtjes ging het vooruit, naar het huis van boer Hannes, den tolbaas.

Ook daar werd de stal hun verblijf; daar was het donker-op-nieuw en zonder verversching van lucht.

Nu nog snoven ze frischheid, 'n nooit gekend iets; nu nog voelden ze 't licht, als een pijn, die hun trof in de oogen.

Straks was alles weer uit, en ging er hun leven weer voort, troostloos en eentonig, in droevige stalatmosfeer, waar het riekte naar mest en naar koeienzweet, waar nooit meer een straaltje van zon hun kalvren-hart zou verkwikken.

Toen ging ik weer huiswaarts en liep in gepeinzen verzonken. Een koeie-leven is ook al niet alles. „Leiden lernen ohne zu klagen”, dat geldt niet enkel voor keizers, die ziek zijn; de kalveren koeien, ze kunnen hetzelfde liedje wel loeien.

Ook zijn ze gedoemd eens te sterven, een triestigen dood, in 't slachthuis.....

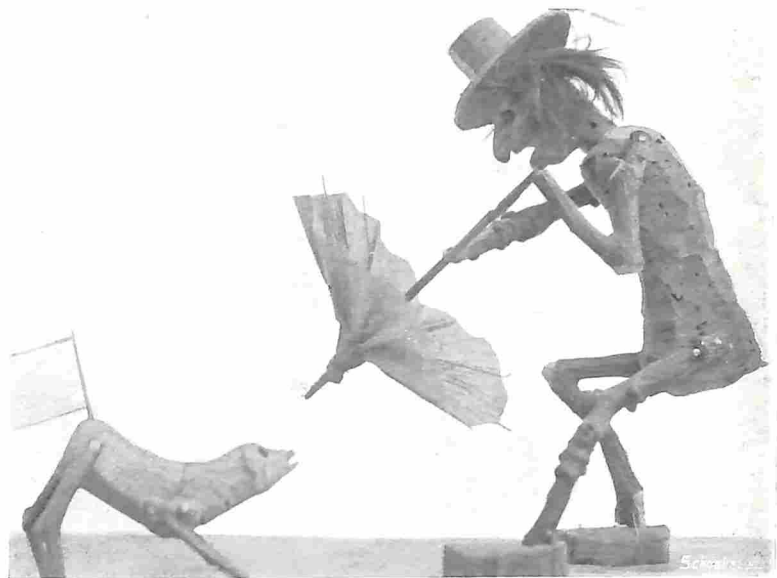

Een koe is een koe, en vleesch is een smakelijk eten. We worden er groot van en sterk! Beafstuk, rollade, hoofdkaas, nieren of klapstuk....

Ook zijn ze den menschen gezond, want zoo staat in den Bijbel geschreven: „God schiep het dier tot nut en vermaak van de menschen.”

Het is dus geheel in den haak, we hebben ons niets te verwijten.

De koe is zulk een nuttig dier, Zij geeft ons menschen veel plezier. JOH. BEUKENHOF.

DER DIEREN TAAL.

„A l wat op 's harten grond ligt, dat welt ons naar de keel!” zoo gaat het met den mensch, zijn stem 'is allereerst middel om zijn aandoeningen naar buiten kenbaar te maken, — zoo ook gaat het in de dierenwereld.

De kat spint als ze zich behaaglijk gevoelt, ze gromt en blaast als ze u bang maken wil, ze krijscht haar woede uit in gevechtstellingen en zingt minneliederen in de zwoele nachten.

Het hinneken der paarden, het geschrei van de hertebok, alle geloei, gehuil, geblaf en gebrul vindt zijn grond in heftig gevoelde aandoeningen en vormt verder een taal van het eene individu naar het andere. De stem der dieren reageert op prikkels van honger, dorst, pijn en van geslachtsdrift vooral.

Der vogelen lied vormt een zeer genuanceerde taal, als zoodanig bepaald hoogstaand; de mannelijke vogels leggen het teerste geluid in hun lokroep, ze zingen het mooist in den paartijd als het er om gaat, de prachtigste der wijfjes tot zich te lokken.

De haan roept zijn kippetjes, de hen haar kiekens als ze een lekker beetje te vergeven hebben.

De overwinnaar in een vogelgevecht kraait of piept victorie; de kip kakelt haar vreugde uit over het pas gelegde ei.

In groepen levende vogels wijzen elkander den weg door aparte geluiden, ze doen waarschuwende stemmen hooren bij nadering van een gevaar. Ook bij de dieren is de taal voertuig der gedachten, en wie de nuances daarin opmerkt zal achter vele geheimen van hun karakter of levenswijze kunnen komen. G.

CARICATUREN UIT KURK.

UIT het buitenland werden ons met een kort bijschrift ter plaatsing in „Buiten” toegezonden een aantal foto's naar uit kurk vervaardigde caricaturen. Wij vinden het resultaat met deze „Spiele-rei” verkregen zoo koddig, dat wij vooral ter wille van onze jeugdige lezeressen en lezers meenden eenige dier foto's te moeten reproduceeren en in „Buiten” op te nemen. Het bijschriftje laten wij hieronder volgen. DE REDACTIE.

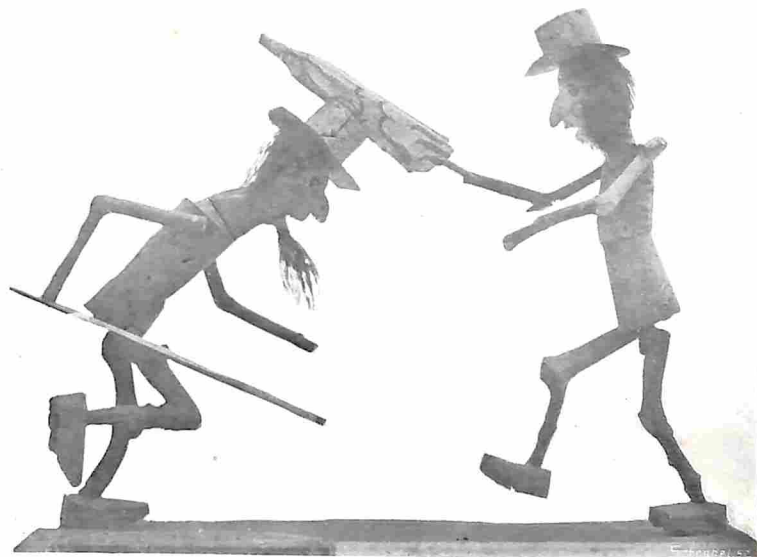
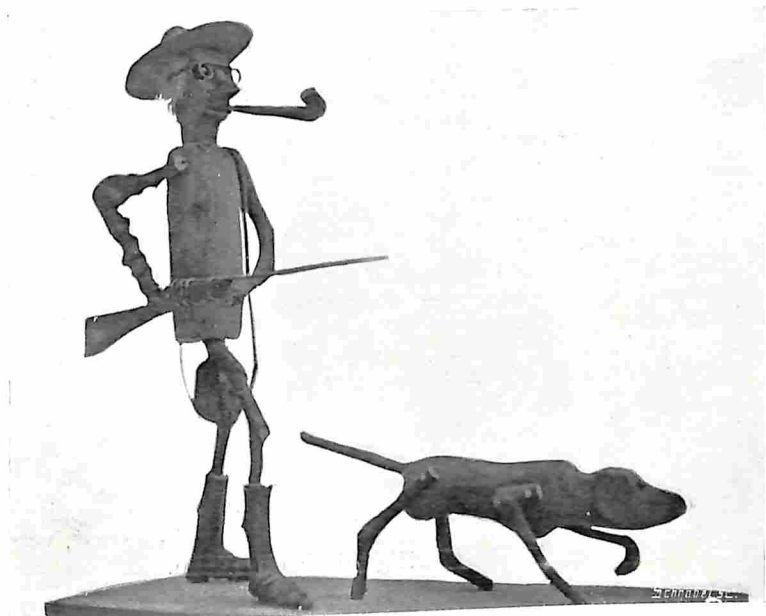
Een even origineele als interessante bezigheid is het maken van caricaturen uit kurken en kleine takjes. Daartoe zijn noodig twee kurken, een voor den kop en een voor den romp. Voor den kop neemt men een gewone kurk van een wijnflesch b.v., die met een scherp mes bewerkt wordt.

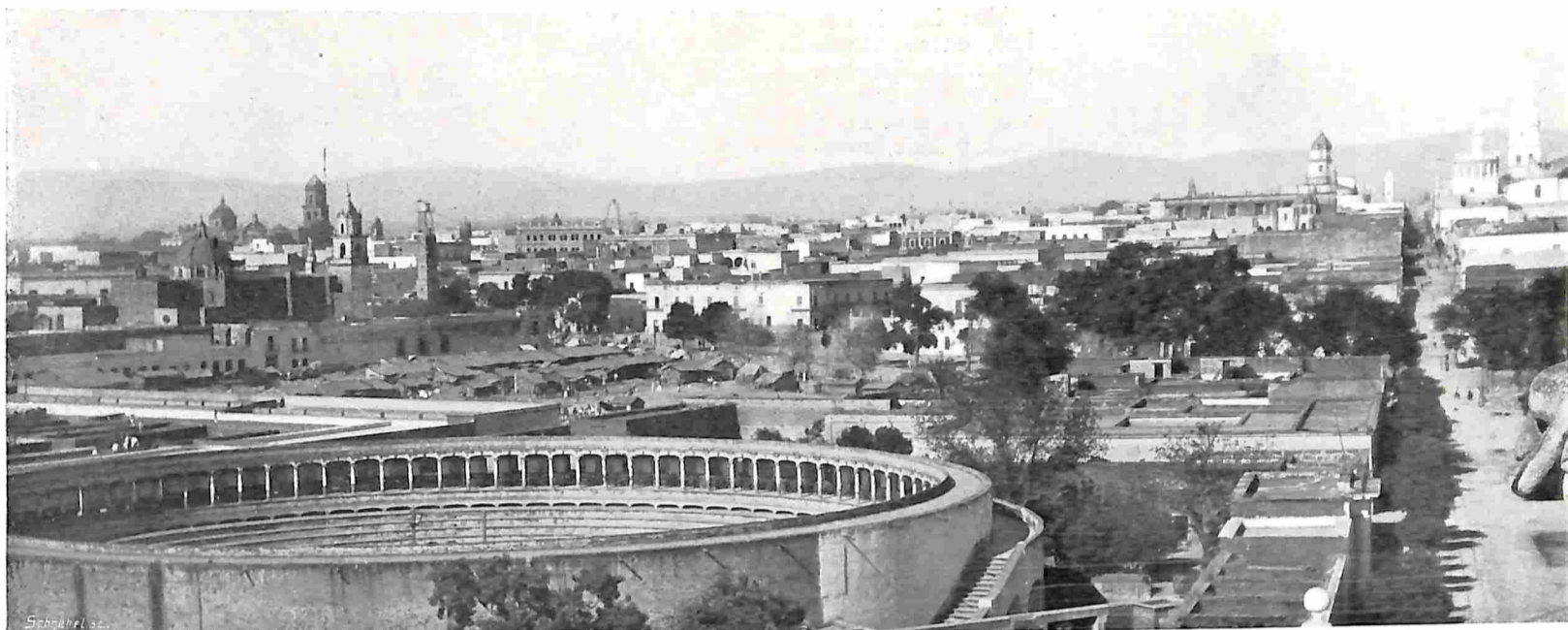
Het lijf wordt uit een kurk van een champagneflesch gesneden, die de rondingen van het lichaam beter weergeeft.

Voor de oogen neemt men kralen, terwijl dons of wol het haar uitstekend weergeven.

Vrouwen worden met een costume voorzien, waartoe gekleurd bloempapier zeer geschikt is.

Het origineelste zijn de ledematen, waarvoor men kleine takjes bezigt, maar zóó, dat de natuurlijke buigingen ervan als knieën en ellebogen kunnen dienen. De ledematen worden met spelden aan den romp bevestigd. Handen en voeten maakt men eveneens uit kurken. Het ongeveer 20 cM. hooge poppetje wordt door garen op een plankje bevestigd.

GUADALAJARA MET DE PLAZA DE TOROS.

GUADALAJARA.

't „Wadil-ad-jara” van oud Spanje!...
Florence van groot zonnig Mexico!...

ONDER zacht sonoor kloggelui, het naklepen van de mystieke Angelus over witte zomerstad, was ik op een zwoelen Juni-avond met het treintje uit El Castillo in Guadalajara aangekomen. In „La Perla del Occidente”, — „de Paarl van het Westen”, zooals de Mexicaan haar poëtisch bezingt —, van ivoorblanke torens en goud beteelde cupolas, van oostersche woningen en droomige bloemtuinen en fonteinen, daar midden in het vruchtbaarste vallei-land van de Rio de Santiago, 'n vijf duizend voet boven zee. Waar ver rondom de donker bewoude „montañas” zich verhieven, in wild pittoreske rotsen opgingen, hoog tegen heerlijk licht van avondhemel.

— „Cocheró, Señor?... Cocheró?”...

— „No, no. — mi amigo!”

Zonder rijtuig, zonder alwetenden peon-koetsier die me, in dollen ren de straten door, vast naar het nieuwste, akelig, „naar de eischen des tijds ingericht”, hotel zou wielen, om er voor minstens tweemaal vier en twintig uur m'n stemming te laten bederven, wilde ik het Wadil-ad-jara ingaan.

Op m'n eentje wilde ik er rondzwerfen, vrij en frank er m'n eigen weg kiezen en vooral m'n eigen logement, een simpele „fonda”, als het kon.

Zoo was ik dan den stedetocht begonnen, het mooie lichte lustverblijf in, dat mij even soms denken deed daar aan het schoon van een Heilig Land. Niet dat voor mij Guadalajara „het” allerinteressantste in Mexico geworden is, — daar zijn oudere, meer belangwekkende vesten —, maar een blijvend indruk als van iets levendigs, iets kleurig schitterends, iets tintelend eigens, iets weelderig joyeus, — zelfs in haar „dolce far niente” — ja, die heeft het mij wel vermogen te geven.

Guadalajara, de tweede stad der Mexicaansche Staten, immers heeft dat origineele; — haar architectuur, haar klimaat, haar volk, waar vond ik het elders in de Republiek? Waar dat verheven monumentale in een Basiliek, die weelde in „palacios”,

IN EEN OUDE „PATIO”.

in marmere-blanke „residencias”, dat prope in straten en „avenidas” en markten, die fabrieken binnen kleine parkjes, die weeshuizen zoo luxueus, die gevangnissen omringd door bloemen en fonteinen?

En al die galerijen, die blauwgewelfde „portales” dan, en die sierlijke bruggen!

* * *

Van het „estacion”, — hetwelk, in tegenstelling met de meeste spoorwegstations van Mexico, in het „hartje” der stad mij had doen landen —, was ik al spoedig op de groote Plaza gekomen en, zoowaar! — niet heel ver daar vandaan, in een tamelijk oud straatje, ook aan m'n „fonda”, aan het herbergje de „Leon d'Oro”.

Een duistere gewelfde poort, een antiek brokje binnenplaats, waarover van een laag gebogen ijzerdraad 'n geweldig groote olielantaarn te schommelen hing, een beklinkerde eiken deur met in geel en rood het brieschend gouden leeuwte als onfeilbare gids voor den dolenden, op een dak belusten „extranjero”, — en ik was de gelagkamer binnen waar bij het licht van een kaars de waard te schrijven zat.

— „Buenas noches!” 1)

Op eens uit zijn werk, was-ie me al haastig tegemoet, had met Castiliaansche hoffelijkheid reeds m'n tasschen onder z'n hoede genomen.

— „Muy buenas noches, Caballero!... éntre Usted!...” 2)

Natuurlijk, hij had nog wel een kamer voor den „Señor”, klein misschien, maar koel, „muy fresco, Señor!...”

Als ik nu even een „momento” daar op hem wilde wachten, zou-ie den sleutel halen, hij was zóó weer terug... „un momento!...”

'n Gordijn werd op zij geschoven en door een smal gangetje verdween m'n gastheer naar achteren, hoorde ik hem met z'n korte driftige stapjes al verder weg.

Was het weer geen pracht van een tref geweest, daar die oude „Leon d'Oro?” Dat warme gelagkamertje met lage balken zoldering en zwaar betraliede venstertjes, stemmig kalken muur waartegen hooge leuningbanken aan weerszij van de secretaire, de forsche, met koper beslagen kast met haar hengsels en hare kunstig gebeeldde stijlen, dan die bijna klassieke tafel met dat ouwe kled en dat rommelige schrijfgerei onder zacht bevend kaarsvlammetje?

En de waard, was het geen type weer, in z'n stijf gestreken overhemd en hemelsblauwe ceintuur?

De kleine beweeglijke Spanjaard met het toredorsgezicht en de hoofsche „gestes”, wat paste hij in z'n kostelijke „fonda”, in dat herbergje naar m'n hart!

— „Aquí esta, Señor!...” 3), den sleutel had-ie al; wanneer ik hem nu maar wilde volgen, hier eerst het gangetje door, dan links af, zoo — daar waren we er.

Zwaar knarsend sloeg een slot om, piepte een roestige grendel terug en — „Si usted gusta, Caballero! 4)...” zwaaide-ie met de „grandeza” die een hofjonker hem zeker zou hebben benijd, de geweldige deur van m'n kamertje open. Kamertje, want het was maar 'n klein laag hokske, 'n dwerg-vertrekje, waarin men tegen den wand een houten slaapgelegenheid had getimmerd en een kom en stoel het overige aan ruimte wel bijkans vulden.

Ja, — groot was het niet, maar de Señor kon, als-ie wilde, de glazen deur open hebben, — „muy fresco, Señor!...” en het tuintje daarbuiten als van hem alleen beschouwen, de drie overige gasten hadden hunne kamers boven.

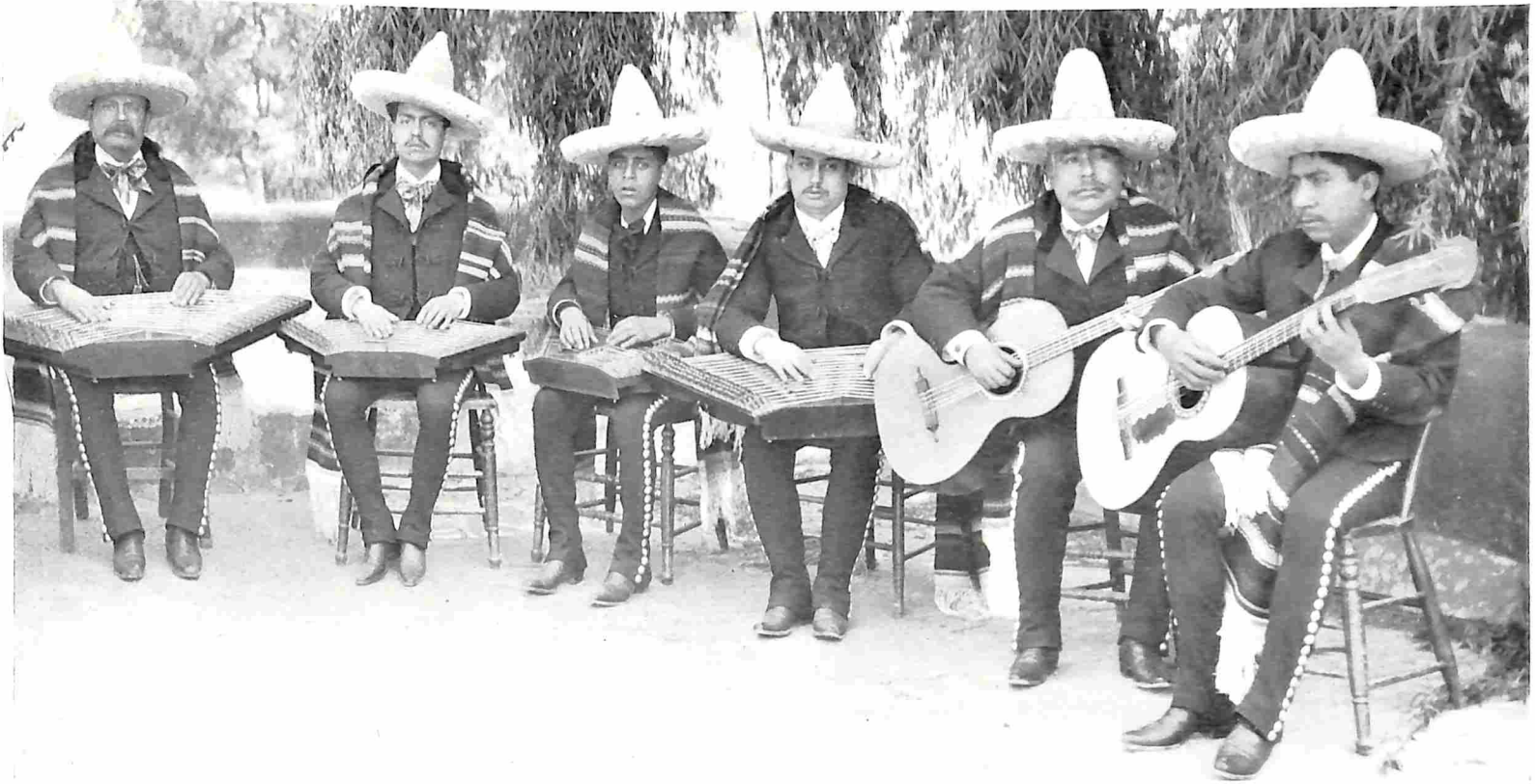
Zoo dan nam ik er maar genoegen mede, en lachte mij zelfs het idee op een eigen plekje groen wel toe.

— „Muy bien, Caballero! 5)... muy bien!...” aan niets zou 't mij overigens ontbreken, dat beloofde hij.

En nadat-ie mij nu eerst nog even een olielampje had gebracht, — uit alle veiligheid wenschte ik er de kom wel de eenige geschikte staanplaats voor, wenschte m'n waard mij aangename rust, verkwikkenden slaap en een prettig frisch ontwaken.

* * *

In het begin van de zestiende eeuw trok de eerste schare

GUITARREROS UIT GUADALAJARA.

„conquistadores” onder leiding van den even wreeden als verraderlijken Nuño de Beltrán Guzmán naar het noordwesten van Mexico op en bereikte ongeveer de grenslijn van den tegenwoordigen Staat Jalisco waar nu Guadalajara, — hetgeen als „Wahd-thala-har'-a” dient uitgesproken, — de hoofdstad van is.

Een tweede expeditie onder Juan de Oñate volgde in 1530 en stichtte er een veste onder den naam van Villa del Espíritu Santo de Guadalajara, welke evenwel spoedig weer verlaten werd voor een andere plaats.

Maar omdat deze nederzetting daar al even slecht het kon houden als op haar eerste plek, werd bij afwezigheid van Guzmán, — die over zijn schandelijke gedragingen zich in Spanje te verantwoorden had, — een derde keuze gedaan, ditmaal door de bevolking der veste zelve, en in de schoone vallei, welke de Indianen Atemaxac noemden, het tegenwoordige Guadalajara in 1541 gesticht.

Een stad thans met de heerlijkste plazas, boulevards, straten, pleinen; — met een Kathedraal en vele andere schoone kerkgebouwen; — met een Gouverneurspaleis, een Munt, een Kapitoel, een armenhuis voor duizend verpleegden; — met hospitalen en scholen en theaters; — met vijf en twintig badhuizen, drie en twintig restaurants en acht en twintig hotels; — . . . niettegenstaande toch eerst in 1888 er de spoorweg werd gebouwd!

Een stad vooral ook van zon, van muziek, van onbezorgd vroolijk leven!

Waar ik overal bloemen zag, donkerroode rozen en anjers en camellia's, en de lange gele gordijnen als zonneschermen over hooge balkons, mij deden terugdenken aan die oud-Castiliaansche verhalen van de „señorita” en de mandoline, van den trotschen „caballero” en minneliederen in stillen maanacht.

En die avonden dan op de Plaza, op dat „centre of all that is bright, joyous and gay”, in Guadalajara!

Wanneer te midden van bloesemende oranjeheesters en roodkeltige hibiscus, in het Moorsch paviljoen, daar een orkest van de „infanteria” of het jongenscorps van de witte „policia” speelt, of zacht aandoenlijk Mexicaansche liederen en serenaden worden getokkeld door de pittoreske „guitarros”!

Van overal uit de stad zijn de menschen er dan samen, rusten ze op de bankjes tusschen het groen, of wel wandelen ze in wijden kring om de muziektent waarbij, ouder typische gewoonte nog, de „señores” dan de ééne, de „señoras” de andere richting rondgaan.

Geen zorgen daar, alles is genieten en vroolijk zijn, lachen en bewonderen, flirten en coquetteeren.

O, — wel zijn de Mexicanen voor de muziek geboren!

Immers waar ge komt in hun mooi kleurig land, — zelfs ook in het onaanzienlijkst stadje —, zult ge een „capilla” vinden, een werkelijk aardig orkest, hetzij dan groot of klein, dat uitvoeringen geeft, Zondagsmorgens en weekavonden, op de plaza. En ik durf zeg-

gen dat ze moeilijk te overtreffen zijn, die kleine donkere kereltjes zooals ze daar spelen met alle vuur en hartstocht die in hen is.

Meest laat was 't, wanneer ik van de Plaza dan huiswaarts keerde of, — want hoe goddelijk mooi konden die avonden er zijn —, nog op een kleinen kuier door de buitenwijken uitging.

Uren had ik dan wel kunnen dwalen daar, langs stille landwegen en donkere villatuinen, door lanen en zoet geurende parkjes.

Dan was alles in veilige rust, in vredigen sluimer.

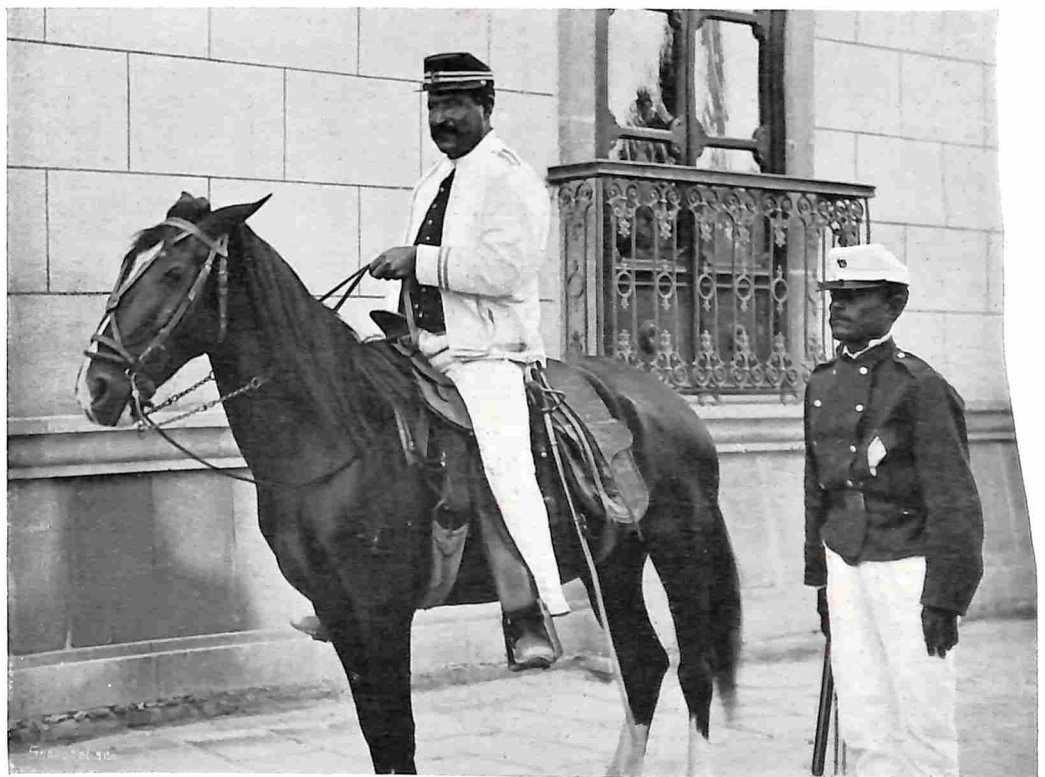
Welk een verandering, een bijkans niet te begrijpen ommekeer, toch hadden de laatste vijf en twintig jaar in Mexico gebracht!

Want we behoeven immers niet zoo heel ver terug te gaan om nog den staat van anarchie te vinden, de tijden te treffen waarin overal in de „republica” de bandieten zwierven, de ongunstigste individuen er veilige schuilplaats wisten, moord en roof er aan de orde van den dag waren en handel werd gedreven met de revolver in de vuist.

En thans wandelde ik er ongewapend tot op de eenzaamste wegen, was ik er na middernacht zekerder van mijn leven en goed dan in menig zoogenaamd beschaafd land van oud eigenwijs Europa

Guadalajara werd goed beschermd.

Overdag zoowel als bij avond en nacht, wanneer op alle pleinen, op alle kruispunten van straten, op alle buitenwegen de kleine olielantaarns van de „policia” hunne lichtjes flikkerden; teeken dat daar een waker stond, de geladen revolver greed.

POLICIA.

STIERENVECHTERS IN GUADALAJARA.

Schilden om het kwartier hooge signaalfluitjes van post tot post, heel ver.

— „Ti-rú-ú-ú... ti-rú-ti-rú-ti-rú-ú-ú!...”

— „Guardamos!!”

Wat mij in Mexico altijd ^{* * *} bijzonder heeft aangetrokken, is de „patio”, de stille bloemenhof dien ge er binnen elke woning, binnen ieder gebouw haast, vinden zult

Die heerlijke oude plaatsjes wel vooral, waaraan ik wist dat ook Guadalajara zoo wonderlijk nog was.

En dan heeft het mij dikwijls verbaasd hoe, — zooals ik bij herhaling moest hooren —, treurig weinig belangstelling er bestaat bij de Mexicaansche kunstenaars om hier eens te bestudeeren, in teekening of geschrift te willen bewaren datgene wat op vele plaatsen helaas reeds dre’gt voor immer verloren te zullen gaan.

Welk een schat niet aan kunstig houtbeeldwerk en oud Spaansche tegels borgen sommige dier vergeten hoekjes, welk een gouden leerschool hier niet voor jonge, — ach!, en dikwerf ook nog voor oude —, architecten!

Van smaak, van werkelijken zin voor het eenvoudig schoone, van stijlbegrip zonder juist te vervallen in het conventioneele, van verfijnde kleurenkeus, toch getuigt het merendeel dier antiek Mexicaansche „patios”; al wil ik daarom niet alle modern werk neerhalen, terstond bestempelen als onverdienstelijke makelij.

Een zware deur, — poort zou ik welhaast geneigd zijn te zeggen —, een ruim gewelfde gang, het voorhuis door, en ge zijt in den deftig rustigen binnenhof, in de „patio”. Rondom begrensd door galerijen, — hoe bekoorlijk, hoe verrassend van proportie toch kunnen deze „portales” vaak wezen! —, waaronder de verschillende vertrekken uitkomen, is het middenruim als bloementuin meest aangelegd.

Daar geuren de oranje, de melati, de zacht violette schermen van heliotroop, de klimrozen; schitteren bonte vogeltjes in kooien tusschen het glanzend groen van den citrus.

Of wel, men had er slechts een enkelen sierboom, een ouden knoestigen oleander, naast stemmig fonteinbekken van antieke Puebla teilen: een pompje, een beeldje, een urn omrankt door gulden clematis of rooden wingerd.

En is er al verval, een „touch of decay”, hier en daar; zijn kleuren verweerd en verblijsterd, „portales” bedenkelijk gescheurd en verbrokken, steunen geen smetteloze zuilen meer Spaansche balkons. — zou er het mooi wel minder om wezen?

Kostelijke momenten, poezen van vredige meditatie, heb ik gekend daar binnen die aristocratische plaatsjes. Want minzaam en gastvrij als de Mexicaan is, liet hij mij graag van zijn „patio” genieten, gunde hij er een bewonderende „extranjero” graag enkele ongestoorde oogenblikken in zijn heerlijken bloemenhof.

En dan m’n eigen plekje groen, m’n acacia-tuintje achter het slaapkamertje in de „Leon d’Oro”, waar ik tot laat in den avond nog wel zat te droomen onder tropische starrenlucht?

— „Shine?...”

Hoe vaak ik in Mexico dit zangerig uitgesproken brokje Engelsch wel heb moeten hooren, met ’n ontkennend hoofd-

schudden had te beantwoorden, zou mij zelfs bij slordigste benadering nog onmogelijk zijn te vertellen.

Waarlijk: — Griekenland wordt hier in de „republica” beslist naar de loef gestoken in zijn rijkdom aan gediensstige geesten.

— „Shine?...”

Van den vroegen ochtend tot lang na zonsondergang zullen ze het u vragen, u een eindje met hun poetskistje blijven naloopen, de bronzen schoenenjoggies van Mexico. En leuke kereltjes zijn ’t, vermakelijk ondeugende bengels, waarin wij vreemdelingen uit het noorden wel plezier „moesten” hebben.

Rakkers soms, over-het-paard-getild door den „Americano”, toch nooit hinderlijk of brutaal, — kennen meest allen ’n drie woorden Engelsch, „Sir”; — „all right”; — en ’t van hunne collega’s uit de Staten overgenomen „shine”, de vakterm.

Dat is hun genoeg. Met het eigenwijste snuit van de wereld, — te pas en te onpas —, zullen ze dien tegenover u nu wel loslaten. Spaansch?; — bij hen onnoodig!

— „Hablo ingles, Sir!... all right ingles!... Shine, Sir?... Shine?... all right shine, Sir?... Sir?...”

En op hunne bloote voeten zullen ze om u heen blijven dribbelen, met groote donkere oogen toch blijven vragen, al schuddt ge nog zoo positief van neen.

— „Shine, Sir?... Shine?... all right?...”

Het gebeurde mij zeer vaak dat ik dan na verre stoffige wandeling zoo’n kereltje maar aannam, hem met z’n pommetjes en lapjes m’n schoeisel maar eens weer liet toonbaar maken. Verwacht dan echter niet dat het overig tal poetsertjes, — meest komen ze in groep van ’n vier of vijf voor —, u den rug zal toekeeren, verderop „business” zoekt.

Gelukkig in het idee dat één van hen reeds geld verdient, worden de kistjes en bakjes aan den kant gezet en, — kinderen als ze zijn —, begint voor en om u het gelach en gejoel, vergeten ze alles in hun jongenspel van „el toro y los banderilleros”.

Stierengevechtje, waarbij een oude krant den vurig scharlaken lap verbeeldt en een paar gestrekte morsige wijsvingertjes als „banderillas” maar moeten dienst doen.

Werkelijk ge zoudt er in Mexico met genoeg uwe bottines voor laten kaal poetsen om die vlugge lenige snuiters in hunne kostelijke imitatie te zien. San Luis Potosi, Monterey, Aguascalientes, Oaxaca, de hoofdstad, Guadalajara, — het zijn alle plaatsen waar ik, misschien meer dan voor een paar „genuine hand-sewn Boston American patent-leather shoes” levensbevorderlijk was, mij aan een „shine” heb bezondigd terwille van die vieve jongensbenden en hun stierenspel.

— „Quien esta el toro?...” 6)

Ik had even deze vraag maar te doen of ze begonnen al, schoot er een kwiek donker joggie quasi woest naar voren, hoofd omlaag, — was hij de razende stier die onder alles-overdonderend wilde bravo’s de wijde zonnige arena binnenrende.

Vlug dan, waren ook de anderen in actie, hadden ze als „capeadores” zich een stuk papier of een poetsdoek voorzien om er, bij gebrek aan den traditioneelen rooden lap, den stier mede te bewapieren.

Of ging, — zooals je dat bij het heusche gevecht immers altijd zag wanneer de zware deur van het donkere stierenhok

langzaam werd opengetrokken en „el toro” even aarzelend, naar buiten in het strijdperk stooft — eerst nog het planten van de rozet vooraf, raakte een der spelers even den schouder van het joggie alsof hij er de linten opstak, welke kleuren de „hacienda” moest aanwijzen waarop het te dooden dier grootgebracht was.

De strijd kon nu beginnen.

Joelend en daverend holden m'n poetsertjes heen en weer, behaarden omgebeurde de kanten en doeken voor het gitzwart behaarde jongenshoofd, dat als de vervaarlijk behoortde stierenkop dan dezen dan genen bedreigde.

Merkwaardig, hoe zuiver, hoe verrassend getrouw aan het werkelijke, die bengels daar om mij het gevecht konden imiteeren!

Hoe ze dat behendig spelen met, en dat telkens weer afleiden van, den stier nadeden, vol gratie wegsprongen, weer aanvielen, wegsprongen, zooals dat in de werkelijkheid de kunst van de „capeadores” is.

En dan kwamen de „banderilleros”; begon, wat in de arena het kunstigste en meest interessante gedeelte van het gevecht mag heeten, het plaatsen van de scherp gepunte, kleurig met papierbloemen versierde, stokken of „banderillas”.

De „banderillero” hier had z'n bruine wijsvingertjes slechts tot zijn dienst, maar... de wijze waarop hij er mede werkte had waarlijk een „heusche” hem moeilijk kunnen verbeteren.

Het stuk papier was weggevoerd, de overige „capeadores” hadden zich ter zijde gesteld en als hield hij nu in elke hand een „banderilla”, stapte zoo'n kereltje manmoedig in elegante passen op den even rustenden stier toe. Hoog op z'n teenen staat hij voor het woedende dier, de handen boven het hoofd, en terwijl „el toro” woest brullend op hem aanrent, — immers het is de regel dat slechts op een aanvallenden stier de „banderillas” mogen worden gestoken —, raakt het lenige poetsertje met zijn beide gestrekte wijsvingers de schouders van het joggie en danst bliksemsnel voor de dreigende horens weg.

Voorts stuift de bloedende stier, de geweldige zwarte kop rakende langs de borst van den ongewapenden „banderillero”, om een oogenblik daarna weer een anderen tegenstander te vinden, een tweede paar staalgespitste stokken in den harigen nek te worden gespiest.

Zoo speelden ze dan maar —, mij telkens opnieuw verbazend door hun schoonheid van bewegen, hun haast niet-te-beseffen levendigheid van voorstelling.

Tot er dan onverwacht een z'n schoenen-bakje opnam en woedende stier en „banderilleros” weer terug waren in de banale wezenlijkheid.

— „Shine, Sir?, Shine?, all right?”

Maar ook werkelijke „toradores” heb ik in Guadalajara „el toro” zien bekampen, in schittering van kleurige zijde, satijn, goud, fluweel, onder trompetgeschal en stormen van applaus binnen de arena zien verschijnen om, — voorafgegaan door de „matadores” of „espadas”, „de” vechters bij uitnemendheid die met vlijmscherpe degen den stier ten slotte zullen doorsteken —, dan de „banderilleros”, de „capeadores”, de statig op hunne afgeleefde paarden rijdende „picadores” met hunne lange lansen, en ten slotte de „monos” met de driespannen van, met geel en rood versierde muilieren, die het lijk van den stier en de paarden-cadavers uit het perk moeten sleepen —, hunne opwachting voor

de loge van den voorzitter te maken en daarna de spannende voorstelling te beginnen.

Een schitterende „corrida”, opgedragen „al bello Sexo de Guadalajara”, aan het schoone geslacht uit de „Parel van het Westen”, zou namelijk den Zondagmiddag na mijn aankomst daar, juist plaats hebben.

Dagen reeds vooraf waren overal de gele en roode en groene affiches rondgestrooid en geen gesprek of je had het over het te komen groote stierengevecht waarin Carlos Lombardini en Pedro Lopez hunne moeilijk te overtreffen taumachische kunsten als „matadores” weer eens den volk zouden vertoonen.

Daarbij — de stieren voor dien dag, een zestal zou men er dooden, waren van de

belaamde „Hacienda San Juan”, dat beloofde een grandioos en indrukwekkend strijden, volgens de kenners.

Wie er maar eenigszins kon, nam zich dus voor te gaan.

Want nog is de „Plaza de Toros” de populaire plaats van vermaak in iedere stad van Mexico, gevecht bij ieder-gevecht de kolossale amphitheatres vol, vindt ge er menschen van allerlei rang en stand, al wordt er toch bij een „corrida”, in tegenstelling met hanengevechten, in het geheel niet gewed. 't Is pure liefde voor de sport.

Muziek voorop, omstuwde door een bewonderende menigte, hadden toen 's morgens de „toradores” in hunne kostbare met goud bestikte zijden gewaden reeds een feestelijken ommegang door het voorname Guadalajara gemaakt, er een ware triomftocht gehouden onder die duizenden al maar „bravo!” en „viva!” roepende enthousiasten.

En van achter de lange kleurige zonnegordijnen over hooge Spaansche balkons hadden donkeroogige „señorilas” bloemen en linten geworpen naar die afgoden uit de Mexicaansche arena.

— „A las cuatro y media en punto”, — „om half vijf precies” —, had er in vette letters op al die bonte aanplakpapieren gestaan, en zoo reden wij dus, — een Yankee-vriend die reeds jaren in Mexico wonend, mij alles op stierengebied haarfijn zou uitleggen, en ik —, tegen 'n uur of vier dien Zondag-middag in een open wagentje naar de „Plaza de Toros” van Guadalajara.

— „Are you ready for the ordeal? ...”, had hij bij het instappen nog even met een stem-als-uit-'t-graf meenen te moeten spotten.

— „All right Jim, go-ahead! ...”, stelde ik hem gerust, en voort waren we gerateld de vroolijke witte zonnestad door.

Tot, in de omgeving van het reusachtige amphitheater wij het maar beter hadden gevonden het rijtuig weg te zenden en we te voet langzaam den met vlaggen getooiden hoofdingang trachtten te bereiken.

Oorverdoovend en zinneverbijsterend in werkelijkheid toch was daar het lawaai en de drukte. Tusschen de duizenden dooreenjoelende voetgangers probeerden rijtuigen en trams overladen met „pasajeros” nog zich een weg te dringen, schreeuwden bereden politiemannen hunne rollende commando's, blierden kerels en ontelbare jongens de prijzen waarvoor bij hen nog een enkele plaats te krijgen was, tingelden weer nieuwe overvolle trams aan, schetterden lanfaren, gilden vrouwen met vruchten en suikerwater en ijsmelk.

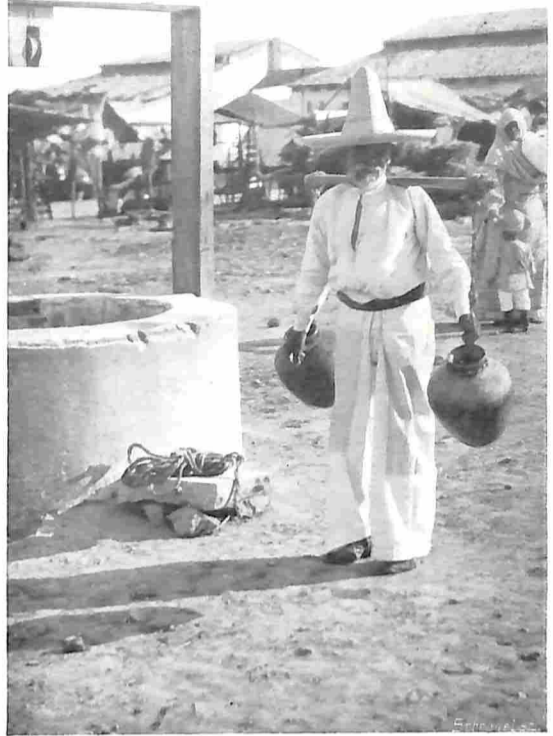
Al maar stroomden toeschouwers op de groote poort aan, af en toe werd de drom dan weer teruggehouden door de dreigende bajonetten van een sectie donkere „guardias” welke daar voor alle veiligheid reeds uren van te voren was opgesteld.

Binnen begonnen zich de rijen, — ruwe steenen banken, zonder eenig andere leuning dan de knieën van dengene die, weer iets hooger, achter U zou komen zitten, — thans snel te vullen, was het een zenuwachtig geloop en geklim en geschuif waartusschen je al maar weer politie zag, om er met de geladen revolver en de lange leeren zweep, de nog mogelijke orde te bewaren.

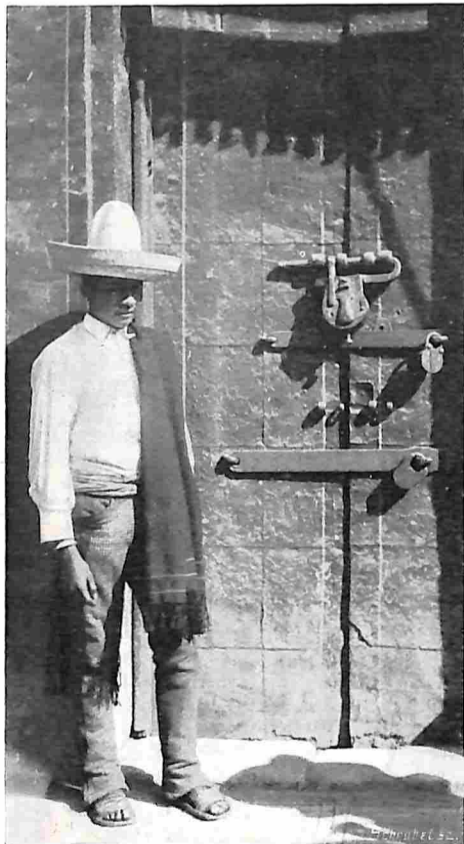
Aangezien nu zulk een amphitheater, — in Guadalajara konden achttienduizend toeschouwers er plaats vinden —, niet overdekt is, zal, wanneer de zon achter de hoogste rij zitbanken weggaat, de ene helft van den circus reeds in koele schaduw zijn, — de „sombra” —, terwijl de andere helft, — de „sol” —, nog in het heete licht blijft blakeren. Verwonderen deed het mij dus niet dat het verschil in prijzen van „schaduw” en „zon” dus nogal aanmerkelijk was en voor een plaats in de koelte zes dollars moest worden neergeteld, waar het aan de andere zijde er maar twee kostte.

Voor twee „centavos” de man, hadden wij samen nog juist in tijd een lijvig kussen kunnen huren en zoo, allervoortreffelijkst... en zacht... gezeten naast de loge van den voorzitter, wachtten wij de te komen gebeurtenissen.

En nu weer viel mij sterk op welke uitgebreide maat egelen van orde er over de geheele „Plaza de Toros” genomen waren,

PEON UIT GUADALAJARA.

SLOTEN IN GUADALAJARA.

hoe overal de meelwitte kepi's van de „policia” opstaken en aan den zonnkant, tusschen het goedkoopere publiek dus wel in hoofdzaak, haast om de vijf toeschouwers het geflikker van een bajonet kon worden gezien. Een zeer noodzakelijke voorzorg, zoo liet ik mij vertellen, waar toch onder sommige gevechten het enthousiasme van de menigte dikwerf ongekende vluchten dreigt te nemen of wel, — bij laksheid van „matador” of „banderilleros”, bij het vertoonen van weinig kampwaardige stieren, bij schijnbaar onrechtvaardige uitspraak van den voorzitter —, vaak overslaat tot brieschende verontwaardiging, tot krankzinnige razernij waarin men het volk alles wat maar gegrepen kan worden, in de arena slingert, zoo niet den circus geheel vernielt en de „toreadores” te lijf gaat.

Onder onstuimig „bravo”-gedaver en kopergeschal was de voorzitter der „corrida”, — in de meeste gevallen wordt deze eere-functie van scheidsrechter door een stedelijk- of gouvernementsambtenaar waargenomen —, vergezeld van eenige beroemdheden op tauromachisch gebied en een militairen trompetter, nu zijn kwistig met geel gedrapeerd hokje binnegaan.

Een oogenblik alles stil, geen muziek, geen wild oplaaien van feestgejuich, — toen, vreemd plots, doorklonk een heldere klarenstoot de arena.

— „Tá-á...á...á!”

Open zwaaide een poort aan de andere zijde, recht tegenover „el presidente” open, en een ruiter in oud-Spaansche dracht kwam het strijdperk binnen.

Het was de „alguacil” op zijne schoonen ravenzwarten hengst, de gerechtsdienaar die alleen bij de beste gevechten zijn intrede maakt. Stijgerend en dansend bracht hem het trotsche dier den circus door tot voor de loge van den voorzitter. Een hoofsche buiging, scharlaken gepluimde baret voor de borst, en „el alguacil” had verlof gevraagd het gevecht te beginnen en den sleutel van het stierenhok in ontvangst te mogen nemen.

Natuurlijk werd hieraan voldaan, de voorzitter wierp hem den geweldigen sleutel van de stallen toe, een storm van geestdriftige „bravo's” ging op uit de menigte, en al achteruitrijdend verliet weer de ridderlijke figuur den circus, werd de poort weer gesloten.

Vol gloed jubelde daar toen op eens uit het orkest de bezielende Toreador's Marsch, uit Carmen.

In triomf kwam de „cuadrilla”, het schitterend gezelschap van „matadores”, „banderilleros”, „capeadores”, „picadores”, voorafgegaan weer door den statigen „alguacil” op z'n nobel dier, de arena binnen.

En een prachtstoet was het, zooals ik hem daar in alle glorie van Andalusische dracht, in weelderigste praal van zijde en fluweel, onder onbeschrijfelijk enthousiasme van die duizenden en duizenden op ons af zag komen om voor de loge van den scheidsrechter dezen zijn opwachting te maken.

Vlug zocht toen elke vechter zijn plaats, de „picadores” zetten zich vaster op hunne armzalige hongerpaardjes, de lange lanssen tot verweer gereed.

'n Oogenblik van spanning, schier dood-sche stilte.

— „Ra-á-á...á...á...!”

Plotseling sloeg een lage deur open, stoot wild loeiend een gigande stier, een zwaar donker beest, met woeste sprongen de „toreros” tegemoet. Roze en zilver! Het droeg de befaamde kleuren van de „hacienda” San Juan.

Hoe ik een stierengevecht gevonden heb? Mooi, prachtig, interessant!

Och zeker; — ik weet het wel, het behoort voor een „extranjero” nu eenmaal zoo tot den goeden toon om vol bittere verontwaardiging over zulk een „barbarisme” te redeneeren, met ietwat meewarige neerbuigendheid uit te weiden over de heidensche wreedheid van die „achterlijke” Mexicanen, terwijl men bij hem thuis het uit-de-verte neerpaffen van honderden weerlooze dieren een „nobel vermaak” roemt. Ik echter heb in de „corrida” een eerlijken kamp leeren zien, heb ze leeren bewonderen die zwiërige „toreros” in hun weergalooze durf en gratie. En ik schaam mij heusch er geen minuut voor het hier neer te schrijven, dat, mocht ik nog eens naar een dier zonnige Spaansche landen trekken, de „Centro Taurino” ook weer bovenaan op mijn reisprogram komt.

Dan wil ik ze wéér zien die behendige „capeadores” in hun spel met de wapperende gloed-roode „muletas” om het nobele sterke dier; die elegante dansende „banderilleros” die, ongewapende fijne vechters als zij zijn, slechts op viefheid en lenigheid betrouwen; die „matadores”, die roemruchte mannen in hunne kostbare nauwsluitende pakjes, die sterren van de arena, zooals ze daar zelfbewust binnenstappen, onder overweldigende ovaties van een geestdriftige menigte, met scharlaken en zwaard op het woeste beest ingaan om eerst te stoeien nog, coquet te spelen, met den op het oog zoo loggen stier, die toch zoo vlug zich wenden kan,

en dan met forschen stoot de vlijmscherpe „espada” het loeiend aanvallende dier achter het schouderblad tot in het hart te boren.

„En de „picadores”, hoor ik U al met een „sneer” mij vragen, „hen ook verlangt ge wéér te zien, het bij te wonen hoe arme, afgebeulde paarden, die zich niet verdedigen kunnen en geblinddoekt zijn, voor de puntige hoorns van den stier worden gebracht?”

Nu: dit gedeelte van een „corrida”, — ik wil het terstond toegeven —, is wel akelig om aan te zien. Want ofschoon de eigenlijke idee is, dat een „picador” probeert door een krachtigen stoot met zijn lans den aanval van het weedende dier af te keeren en dus zijn paard te redden, lukt dit maar hoogst zelden en worden meest ruiter en ros op den geweldigen stierenkop omhoog geslingerd. Echter, — het lijden van de paarden is meestal kort en, laat dit ons ten minste eenige troost zijn, niet gansch en al voor niet, daar zonder het eenigszins afmatten van den stier door „picadores”, het gevecht voor „banderillero” en „matador” nog oneindig veel moeilijker en levensgevaarlijker zijn zou.

THEO DE VEER.

1) Goeien avond! 2) Komt U in! 3) Hier is ze. Señor! 4) Als U blijft, Caballero! 5) Zeer goed! 6) Wie is de stier?....

GROOTE BOUQUETTEN.

ZOO nu en dan hoort men wel eens spreken over groote en dure bouquetten en zij, die de wel wat overdreven fantaisiestukken van den tegenwoordigen tijd zien, moeten tot de gedachte komen, dat men de mate van zijn hoogachting tracht uit te drukken in de afmetingen der geschonken bloemwerken. Doch niet alleen tegenwoordig, ook vroeger schijnt dit het geval geweest te zijn. Zoo werden een aantal jaren geleden door 1300 jonge meisjes van Langres twee bouquetten vereerd aan Prinses Marguerite en haar verloofde den Hertog van Orleans. Deze hertog zat toen echter juist gevangen, waarom men de bloemengave naar de gevangenis bracht. En wat bleek toen, het bouquet was van zoo'n reusachtige afmeting, dat het niet door de gevangenisdeur kon, zoodat de arme hertog het bloemengeschenk door het raam van zijn kerker moest bewonderen.

Een erg praktisch cadeau zal hij het wel niet gevonden hebben.

Een ander groot bouquet werd indertijd door graaf Abraham Carmondo den Sultan van Turkije aangeboden. Dit reusachtige bloemstuk was niet minder dan 3½ M. hoog en had een omtrek van 2½ M. Er wordt vermeld, dat het verscheidene honderden ponden sterling kostte, doch er staat niet bij, dat het ook smaakvol was.

Een niet veel kleiner bouquet werd bij gelegenheid van de herdenking van zijn 12½-jarige troonsbestijging door de dames van Rome aan koning Humbert geschonken, het was niet minder dan 6 à 7 voet hoog, en er waren zes lakeien noodig om het naar de koninklijke vertrekken te brengen.

De kostbaarste bouquetten werden echter indertijd in Engeland vervaardigd, ter gelegenheid van het jubileum van koningin Victoria. De bekende Orchideeën-firma F. Sander & Co. te St. Albans, vervaardigde toen een bouquet van 5 voet hoog en 6 à 7 voet in diameter, het was geheel samengesteld uit Orchidee bloemen die ieder gemiddeld op een waarde van dertig cent geschat werden. Het geheel werd omgeven door de fijne bloemtrosjes van *Dendrochilum filiforme*, die er als franje van afhingen. Er werd berekend, dat er 50.000 bloemen voor gebruikt waren en de waarde werd geschat op 1250 pond sterling of f 15.000. Dit is wel het duurste bouquet, dat bekend is.

Door dezelfde firma werd ook een Orchideeën-bouquet aangeboden aan de koningin van Saksen, waarvan de waarde geschat werd op 1000 pond sterling of f 12.000.

Zulke kostbare bloemstukken zullen onze Nederlandsche binders nog wel nooit vervaardigd hebben.

E. TH. W.

VERBETERING.

Met de noten, die ik aan mijn artikeltje „Onze Zangvogels en hun Vijanden” in „Buiten” van 12 Februari 1910, pag. 78 had toegevoegd, heeft iets vreemds plaats gehad.

De volgorde der noten was niet geheel in orde.

De met 1 aangeduide noot had in de 3de of laatste plaats gezet moeten worden.

De 2de op de 1ste plaats, en de 3de op de 2de plaats.

De schrandere lezer zal zulks reeds begrepen hebben; toch kwam nadere opheldering mij niet ongewenscht voor.

J. L. F. DE MEYERE

ZIGEUNERTYPE UIT GUADALAJARA.